

Тема. Найвидатніші здобутки світової літератури XIX ст. (доби реалізму та раннього модернізму).

Мета: допомогти учням пригадати, систематизувати й узагальнити знання про найвидатніші здобутки світової літератури XIX ст.; розвивати навички аналізу, систематизації та узагальнення ознак художніх творів, літературних напрямів і стилів, удосконалювати вміння висловлювати свої думки та аргументувати їх; виховувати повагу до духовних надбань людства, художньої літератури, до загальнолюдських цінностей.

Обладнання: «портретна галерея» письменників XIX ст., виставка їхніх творів, ілюстративні матеріали.

Тип уроку: систематизація та узагальнення знань

ХІД УРОКУ

I. Мотивація навчальної діяльності учнів

Викладач. Реалізм, паростки якого проросли ще в далекі часи античності, Просвітництва, елементи якого були присутні майже в усіх наступних літературних напрямках і стилях, у XIX ст. досяг свого найвищого розквіту, і це підтверджується творчістю таких знакових письменників, як Ф. Достоєвський, Л. Толстой, Стендаль, В. Гюго, Ч. Діккенс та ін., хоча в деяких із них, наприклад, у Стендаля, В. Гюго ще наявні сильні романтичні ознаки, традиції. Про багате на філософські відкриття, літературні події XIX ст. і йтиметься сьогодні на уроці.

II. Оголошення теми й мети уроку

III. Актуалізація опорних знань

1. Змалювання «віртуального портрета» літератури XVII–XVIII ст.

IV. Систематизація й узагальнення вивченого про світовий літературний процес XIX ст.

— Реалізм прагнув відтворити й дослідити реальний світ і реальну людину. Але, як говорив Ф. Достоєвський, «фотографічний знімок і відображення в дзеркалі — далеко не художній твір». Тому справжній митець не може обмежуватися лише віддзеркаленням навколишнього життя з «фотографічною правильністю» та «механічною точністю»: він позначає своє творіння відбитком власної особистості, обирає найтипніше, наділяючи його разом із тим індивідуальними рисами. Письменник-реаліст досліджує не стільки соціальні, біологічні закони, скільки моральні, щоб показати, чого не повинно бути в людських взаєминах, примусити читачів повірити в гуманістичні ідеали, у «любов до ближнього».

2. Визначення приналежності творів авторам

Поєднайте письменників та їхні твори.

1) Ф. Стендаль	а) «Анна Кареніна»
2) О. де Бальзак	б) «Скрипка Ротшильда»
3) Ч. Діккенс	в) «Пампушка»

4) Ф. Достоевський	г) «Червоне і чорне»
5) Л. М. Толстой	д) «Гобсек»
6) А. Чехов	є) «Злочин і кара»
7) Гі де Мопассан	ж) «Пригоди Олівера Твіста»

3. Клоуз-тести (або: «Дайте швидку відповідь»)

- 1) Кумир молоді XIX ст.
- 2) «Золота доба» європейського роману
- 3) Назва твору — символічні кольори
- 4) Антитеза як назва твору —
- 5) Живо글от — це...
- 6) «Усі щасливі сім'ї схожі між собою, кожна сім'я нещасна по-свему», — це початок роману...
- 7) Вірш М. Некрасова, у заголовку якого — число.
- 8) Зображення «діалектики душі» героїв характерне для творів...
- 9) Хто із героїв роману піднявся в житті з найглибших «низів» до найвищих у моральному сенсі верхів?
- 10) Людина, яка всього боялася, девізом якої було «Как бы чего не вышло!».
- 11) Р осійський поет, який відчуває себе «духовним побратимом» Т. Шевченка
- 12) Герой, для якого муки совісті, розчарування у своїй ідеї стали важчими за покарання від суспільства, і він сам на себе заявив у поліції.

4. Розв'язання проблемних питань

У чому помилки:

- Жульєна Сореля;
- Родіона Раскольнікова;
- Гобсека;
- Анни Кареніної?

Хто винен в їх трагічній долі? Який із цих образів вважають «вічним образом» у світовій літературі?

5. Виразне читання віршів В. Вітмена, Ш. Бодлера, П. Верлена, А. Рембо (за вибором), висловлення читацьких симпатій

6. Визначення приналежності творів авторам

· Поєднайте назви творів, збірок з їх авторами.

1) В. Вітмен	а) «П'яний корабель», «Голосівки»
2) Ш. Бодлер	б) «Поетичне мистецтво»
3) П. Верлен	в) «Квіти зла», «Альбатрос»
4) А. Рембо	г) «Листя трави», «Пісня про себе»

7. Ознаки натуралізму в романі Е. Золя «Кар'єра Ругонів». Висловлення учнями симпатій щодо героїв твору

8. О. Уайльд і його роман «Портрет Доріана Грея». Висловлення учнями міркувань про причини незвичайності твору, його моральні уроки

9. Підсумки й узагальнення

V. Домашнє завдання

Характеризувати літературний процес XIX ст., його особливості та вершинні досягнення. Визначити свої читацькі симпатії.